

NORGES ALMENVITENSKAPELIGE FORSKNINGSRÅD

UTREDNINGER
OM
FORSKNING OG HØYERE UTDANNING

Melding nr. 5 1968

BEHOVET FOR TANNLEGER FRAM TIL 1985.
NOEN REGNEEKSEMPLER

av

Ellen Bonnevie Seip

U-24/68.

BEHOVET FOR TANNLEGER FRAM TIL 1985. NOEN REGNEEKSEMPLER.

I N N H O L D:

	side
FORORD	
I. INNLEDNING	1
II. RESSURSER AV TANNLEGEARBEIDSKRAFT TIL PASIENTBEHANDLING	3
III. BEHOV FOR TANNLEGEARBEID TIL PASIENTBEHANDLING I FORSKJELLIGE PASIENTGRUPPER	10
IV. BEHOV FOR TANNLEGEARBEID TIL FORSKNING, UNDERVISNING M.V.	15
V. REGNEEKSEMPLER VEDRØRENDE BEHOV FOR TANNLEGER SAMMENHOLDT MED PROGNOSE FOR TILGANG	16
TABELLVEDLEGG	20

F O R O R D

Denne melding gir endel alternative regneeksempler for tannlegebehovet fram til 1985 under ulike forutsetninger med hensyn til etterspørselen etter tannlegebehandling fra ulike pasientgrupper.

Disse regneeksempler over behovet er jamført med prognoser over tilgangen på tannleger (Melding nr. 2/1965 fra NAVF's utredningsavdeling) og underskudd, henholdsvis overskudd på tannleger er beregnet for perioden 1965-1985 under visse hypotetiske forutsetninger.

Utredningen er utført etter oppdrag fra Sosialdepartementets Helsepersonellkomité (Komité til å utrede spørsmålet om tilstrekkelig tilgang på og spredning av helsepersonell, oppnevnt i 1963).

Til beregningene er innhentet data fra Helsedirektoratet, fra Odontologisk fakultet ved Universitetet i Oslo, Odontologisk institutt i Bergen, fra fylkestannlegene og fra Den norske tannlægeforening.

Undersøkelsen har vært ledet av konsulent Ellen Bonnevie Seip som også har redigert denne melding.

En foreløpig utgave av denne melding ble levert Helsepersonellkomitéen i desember 1966. Det er foretatt endel mindre endringer i denne utgave, som også er trykt som vedlegg til Helsepersonellkomitéens innstilling.

Oslo, mars 1968

Sigmund Vangsnes

I. INNLEDNING.

Ved en vurdering av behovet for tannleger melder det seg spørsmål om definisjon av behovet, om statistisk materiale som gjør det mulig å kartlegge det nåværende behov og om hvilke faktorer som vil påvirke utviklingen i årene som kommer.

Vi kan straks slå fast at de statistiske data som i dag foreligger ikke gir muligheter for en nøyaktig beskrivelse av tannlegebehovet. Men det er likevel ikke vanskelig å konstatere at tannlegesituasjonen i dag er utilfredsstillende og at vi for tiden har et følbart underskudd på tannleger. Når det gjelder utviklingen framover er det rimelig å anta at offentlige tiltak av forskjellig art vil bli nokså avgjørende for den effektive etterspørsel etter tannleger. Det kan dreie seg om utbygging av behandlingsapparatet i offentlig tannrøkt, nye finansieringsformer for tannlegebehandling, eventuell utdannelse av annet tannpleiepersonale, profylaktiske tiltak og forsknings- og utviklingsprosjekter igangsatt av det offentlige.

Det er ikke mulig å si med sikkerhet hvilken virkning slike offentlige tiltak vil få på etterspørselen etter tannleger. Det vi kan gjøre er å gi et visst grunnlag for å vurdere behovet, ved å stille opp visse regneeksempler, bygget på bestemte alternative forutsetninger.

Vi vil i det følgende definere behovet for tannleger som summen av offentlig og privat etterspørsel etter tannleger til pasientbehandling og til annet tannlegearbeid, vesentlig forskning og undervisning.

Da tannlegenes arbeidsinnsats varierer bl.a. med kjønn og alder, og da vi vet at tannlegebestandens sammensetning vil variere i tiden framover, vil vi søke å gi mål for behovet i tannlege-arbeidstimer.

Når det gjelder vurderingen av det framtidige behov i forskning og undervisning, foreligger det planer som vi kan bygge på. Når det gjelder måling av framtidig behov for tannlegearbeid til pasientbehandling, må vi ta i betraktning at tannlegearbeidet forandrer seg kvalitativt med tiden. Fra det første stadium da tannuttrekning var hovedarbeidet, er vi nå kommet i en situasjon hvor tannreparasjoner dominerer bildet. I de kommende årtier må vi kunne vente en utvikling slik at diagnose, behandling av andre munn- og tannsykdommer enn kariesykdommer, spesialistarbeid og profylakse får større vekt. Vi må regne med at bl.a. utvidet profylakse i og for seg vil redusere behovet for tannbehandlingstid, mens en stigende tannbehandlingsstandard antakelig alt i alt vil tendere til å øke behovet. Det er ikke grunnlag for å si hvor utslaget vil gå og vi har i våre beregninger valgt å gå ut fra at pasientene vil ha behov for samme tannbehandlingstid som nå, i tiden framover.

Som utgangspunkt for beregningene ville det ha vært nyttig med tannmedisinske normer for gjennomsnittlig tannlegearbeidstid til rasjonell og medisinsk forsvarlig behandling av forskjellige pasientgrupper. I mangel av slike normer har vi satt opp en del alternativer vesentlig på grunnlag av statistikk innhentet fra folketannrøkta.

I det følgende kapittel II har vi søkt å sette opp en beregning av den tilgang av tannlegearbeidstid vi kan vente i tiden framover, dvs. ved utgangen av 5-årsperiodene fram til 1985. Beregningene er gjort på grunnlag av prognoser i NAVF's melding nr. 2 1965 om tilgang på tannleger, og svenske arbeidstidsanslag for tannleger. (Kilde: S.O.U. 1965:4, Tandvårdsförsäkring. 1961 års sjukförsäkringsutredning).

I kapittel III er for forskjellige pasientgrupper i alder 3-5 år, 6-17 år, 18-20 år, 21-74 år og gravide satt opp beregninger over behov for tannbehandlingstid i tiden framover, etter flere alternativer for oppslutning og gjennomsnittlig tannbehandlingstid. Det er også gjort beregninger over hva tannbehandlingstiden vil svare til i antall fulltidsarbeidende tannleger.

I kapittel IV er gjort anslag over hva planlagt forskning og undervisning vil svare til i antall tannleger og antall arbeidstimer i tiden framover.

I kapittel V er så satt opp 3 serier regneeksempler, hvor alternativer for befolkningens behov for tannlegebehandling er stillet sammen med alternativer for tannlegetilgang, se tabell 7 side 17. Tabellen viser for de forskjellige alternativer det beregnede underskudd (resp. overskudd) i tannlegebestand ved utgangen av de kommende 5-års perioder.

Vi har søkt å sette opp eksemplene for behov slik at de skulle gi uttrykk for en ønskelig og under visse forhold mulig behovsdekning. Selv etter de laveste av disse behovsalternativer vil det være underskudd på tannleger til slutten av 1970-årene, og lenger hvis tilgangen på odontologer med utenlandsk utdanning svikter. Det må understrekes at vi har operert med gjennomsnittstall for hele landet, og at behovsdekning for de enkelte landsdeler reiser spesielle problemer.

II. RESSURSER AV TANNLEGEGARBEIDSKRAFT TIL PASIENTBEHANDLING.

Til vurdering av faktisk og forventet behovsdekning m.h.t. pasientbehandling og annet tannlegearbeid, vildet som nevnt være nødvendig å ha anslag over arbeidskraftressursene uttrykt i tid.

Vi vet at tannlegenes arbeidsmengde målt i tid varierer bl.a. med alder og kjønn. Fylkestannlegenes rapporter gir oversikt over arbeidstiden i folketannrøkta i de distrikter hvor den er innført, men rapportene er ikke helt sammenliknbare, og det foreligger ikke norske undersøkelser som kan gi grunnlag for å bedømme hvilken samlet arbeidstid hele tannlegebestanden representerer.

Anslag for gjennomsnittlig arbeidstid til pasientbehandling.

Det foreligger imidlertid en svensk undersøkelse av gjennomsnittlig arbeidstid i pasientbehandling for svenske tannleger for 1962, med fordeling etter aldersgrupper og kjønn, se tabell nedenfor.

Tabell 1. Gjennomsnittlig årlig arbeidstid i pasientbehandling for svenske tannleger i 1962 (tid for undervisning og forskning er ikke medregnet). (Kilde: S.O.U. 1965:4, Tandvårdsförsäkring. 1961 års sjukförsäkringsutredning).

	Tannlegenes alder									
	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69
<u>Menn</u>										
Gjennomsnittlig antall arbeidstimer pr. år	1680	1680	1808	1553	1571	1601	1697	1461	1372	962
Totalt antall tannl. i gruppen	46	627	576	530	416	293	419	506	261	122
<u>Kvinner</u>										
Gjennomsnittlig antall arbeidstimer pr. år	1246	1246	1035	1077	1185	1222	1131	1238	967	427
Totalt antall tannl. i gruppen	21	192	201	165	208	106	140	132	81	53

For å gi en riktigere oppfatning av hva som kan betraktes som normal arbeidstid oppgis i den svenske utredning også medianverdiene for årlig arbeidstid for menn og kvinner for heltidsarbeidende, privatpraktiserende tannleger. For menn under 40 år er den 1800 timer, tilsvarende årlig arbeidstid for norsk distrikts-tannlege A.

Sverige er ^{vel} et land vi best kan sammenlikne oss med når det gjelder tannhelse-situasjonen, og tannlegetettheten er den samme. Om vi i våre beregninger bygger på de samme gjennomsnittlige arbeidstider for norske tannleger, antar vi derfor at feilene ikke blir større enn at det i allfall vil gi et brukbart arbeidsgrunnlag. I de svenske prognoser er det i forbindelse med velstands-utviklingen regnet med en mindre reduksjon av arbeidstiden fram til 1970, mens det senere ikke er regnet med forandringer. Vi har basert oss på de samme forutsetninger.

(Som en ser av tabellen er arbeidstiden høyest for aldersgruppen 30-35 år, og synker deretter med et nytt, men noe lavere høydepunkt omkring 50-årene. Dette er særlig utpreget for mennene. En av forklaringene antas å være at utleggene til barns utdanning faller med størst tyngde på disse årganger, og at dette for en tid fører til økt arbeidsinnsats).

For å kunne nytte de svenske gjennomsnittstall, må vi ha oversikt over hvorledes vår fremtidige bestand av tannleger kan antas å fordele seg på kjønn og aldersgrupper.

Anslag for fordeling på kjønn og aldersgrupper.

I NAVF's melding nr. 2 for 1965 er gitt en prognose over tilgang på tannleger i tiden fremover. Tilgangen er imidlertid ikke spesifisert på menn og kvinner og på aldersgrupper, slik det er nødvendig for vårt formål.

Andelen av nye kvinnelige odontologistuderende har i de senere år ligget på omkring 1/3 i Norge og 1/6 i utlandet, og fullføringsprosenten synes å ligge ubetydelig lavere for kvinner enn for menn. Det er usikkert hvorledes fordelingen vil forskyve seg i fremtiden.

I våre beregninger har vi valgt å gå ut fra at 33% av de nye odontologikandidatene som har påbegynt studiet i Norge vil være kvinner, og likedan 15% av kandidatene som har begynt studiet i utlandet.

M.h.t. aldersfordelingen for de nye kandidater antar vi at de som er kommet til i løpet av en 5-årsperiode gjennomsnittlig befinner seg i aldersklassen 25-29 år ved utgangen av perioden.

Alternativer for tilgang.

Av de alternativer for fremtidig tilgang til utlandsstudiet som vi har bygget på i tilgangsprognosen, antar vi at alternativ B, som vesentlig er basert på tilgang fra norske læresteder, og alternativ C, hvor tilgangen til utlandsstudiet er forutsatt stabilisert på 100 nye studenter pr. år, er de mest realistiske. Vi har her valgt å foreta beregninger ut fra disse to alternativer.

Beregning av alternativer for fremtidig tilgang av tannleger fordelt på kjønn og aldersgrupper.

Etter de forutsetninger vi har gjort rede for, har vi beregnet hvor mange av de nye kandidater i årene fremover, som antas å være kvinner, se tabell 2 nedenfor.

Tabell 2. Forventet tilgang av nye tannleger i årene 1965-1985. Kvinner.
(Det regnes at kvinnene utgjør 33% av kandidater som har begynt i Norge, og 15% av kandidater som har begynt i utlandet).

Eksamensår	Fullstendig norsk studium		Utenlandsk sluttexamen + utenlandsk preklinisk studium				I alt kvinner	
	I alt Kvinner		Alt. B		Alt. C		Alt. B	Alt. C
			I alt	Kvinner	I alt	Kvinner		
1965	42	14	75	11	75	11	25	25
1966	46	15	65	10	65	10	25	25
1967	47	16	70	11	70	11	27	27
1968	46	15	85	13	85	13	28	28
1969	45	15	91	14	91	14	29	29
1970	45	15	75	11	76	11	26	26
1966 - 1970							135	135
1971	85	28	59	9	70	11	37	39
1972	110	36	42	6	70	11	42	47
1973	111	37	24	4	74	11	41	48
1974	111	37	8	1	74	11	38	48
1975	132	44	1	-	75	11	44	55
1971 - 1975							202	237
1976	132	44	-	-	75	11	44	55
1977	132	44	-	-	75	11	44	55
1978	167	55	-	-	75	11	55	66
1979	169	56	-	-	75	11	56	67
1980	169	56	-	-	75	11	56	67
1976 - 1980							255	310
1981	169	56	-	-	75	11	56	67
1982	169	56	-	-	75	11	56	67
1983	169	56	-	-	75	11	56	67
1984	169	56	-	-	75	11	56	67
1985	169	56	-	-	75	11	56	67
1981 - 1985							280	335
1965 - 1985	2434	807	595	90	1575	235	897	1042

Dernest har vi i tabell 3 satt opp samlet tilgang i de kommende 5 års-perioder, med fordeling på kjønn.

Tabell 3. Tilgang av nye tannleger i 1965 og forventet tilgang i 5 års-periodene fram til 1985 etter 2 alternativer for tilgang til utlandsstudiet. Menn og kvinner.

År	Alt. B			Alt. C		
	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner	I alt
1965	92	25	117	92	25	117
1966 - 1970	480	135	615	481	135	616
1971 - 1975	481	202	683	675	237	912
1976 - 1980	514	255	769	834	310	1144
1981 - 1985	565	280	845	885	335	1220

I tilgangsprognosen er foretatt en beregning av hvorledes den nåværende bestand av tannleger under 70 år, med fordeling på menn og kvinner, antas å bli redusert ved avgang. På grunnlag av denne beregning, og beregnet tilgang av mannlige og kvinnelige tannleger, kommer vi så fram til framtidig bestand fordelt på menn og kvinner, se tabell 4B og tabell 4 C nedenfor.

Tabell 4(B). Antall tannleger fordelt på 5-års aldersgrupper pr. 1965, 1970, 1975, 1980 og 1985.
 (Jfr. Tabell III,1, s. 36 og Tabell 25, s. 29 i Melding nr. 2, 1965). Menn og kvinner.
 Alt. B: Tilgang til utlandsstudiet faller bort i løpet av de nærmeste år etter 1965.

	20-24		25-29		30-34		35-39		40-44		45-49		50-54		55-59		60-64		65-69		Sum	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
Gjenværende tannleger 1965	7	6	221	110	415	115	304	84	196	54	98	34	185	41	239	65	253	49	130	47		
Tilgang 1965			92	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Bestand 1965	7	6	313	135	415	115	304	84	196	54	98	34	185	41	239	65	253	49	130	47	2140	630
Gjenværende 1970	-	-	7	6	220	110	411	115	300	83	193	53	95	33	176	40	221	62	222	46		
Tilgang 1965- 70			480	135	92	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Bestand 1970			487	141	312	135	411	115	300	83	193	53	95	33	176	40	221	62	222	46	2417	708
Gjenværende 1975	-	-	-	-	7	6	218	110	406	114	295	82	187	52	90	32	163	38	194	58		
Tilgang 1965- 75			481	202	480	135	92	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Bestand 1975			481	202	487	141	310	135	406	114	295	82	187	52	90	32	163	38	194	58	2613	854
Gjenværende 1980	-	-	-	-	-	-	7	6	216	109	399	113	287	81	178	51	83	31	143	35		
Tilgang 1965- 80			514	255	481	202	480	135	92	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Bestand 1980			514	255	481	202	487	141	308	134	399	113	287	81	178	51	83	31	143	35	2880	1043
Gjenværende 1985	-	-	-	-	-	-	-	-	7	6	213	108	388	111	273	79	164	49	73	29		
Tilgang 1965- 85			565	280	514	255	481	202	480	135	92	25	-	-	-	-	-	-	-	-		
Bestand 1985			565	280	514	255	481	202	487	141	305	133	388	111	273	79	164	49	73	29	3250	1279

Tabell 4(C). Antall tannleger fordelt på 5-års aldersgrupper pr. 1965, 1970, 1975, 1980 og 1985. Menn og kvinner. Alt. C: Tilgangen til utlandsstudiet stabiliserer seg på 100 nye studenter årlig fra og med 1976.

	20-24		25-29		30-34		35-39		40-44		45-49		50-54		55-59		60-64		65-69		Sum	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
Gjenværende tannleger 1965	7	6	221	110	415	115	304	84	196	54	98	34	185	41	239	65	253	49	130	47		
Tilgang 1965			92	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Bestand 1965	7	6	313	135	415	115	304	84	196	54	98	34	185	41	239	65	253	49	130	47	2140	630
Gjenværende 1970	-	-	7	6	220	110	411	115	300	83	193	53	95	33	176	40	221	62	222	46		
Tilgang 1965- 70			481	135	92	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Bestand 1970			488	141	312	135	411	115	300	83	193	53	95	33	176	40	221	62	222	46	2418	708
Gjenværende 1975	-	-	-	-	7	6	218	110	406	114	295	82	187	52	90	32	163	38	194	58		
Tilgang 1965- 75			675	237	481	135	92	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Bestand 1975			675	237	488	141	310	135	406	114	295	82	187	52	90	32	163	38	194	58	2808	889
Gjenværende 1980	-	-	-	-	-	-	7	6	216	109	399	113	287	81	178	51	83	31	143	35		
Tilgang 1965- 80			834	310	675	237	481	135	92	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Bestand 1980			834	310	675	237	488	141	308	134	399	113	287	81	178	51	83	31	143	35	3395	1133
Gjenværende 1985	-	-	-	-	-	-	-	-	7	6	213	108	388	111	273	79	164	49	73	29		
Tilgang 1965- 85			885	335	834	310	675	237	481	135	92	25	-	-	-	-	-	-	-	-		
Bestand 1985			885	335	834	310	675	237	488	141	305	133	388	111	273	79	164	49	73	29	4085	1424

Beregning av alternativer for framtidig tilgang uttrykt i arbeidstid.

Etter de svenske anslagstall for gjennomsnittlig arbeidstid til pasientbehandling, i 1962 i tabell 1 har vi beregnet hvor meget arbeidstid tilsvarende den norske tannlegebestand vil representere. Dernest er tallene korrigert etter den forutsetning at arbeidstiden vil reduseres med 5% i tiden 1962 - 1970, og siden være uforandret.

Disse tall gjelder tannlegearbeid til pasientbehandling. For annet tannlegearbeid, i alt vesentlig forskning og undervisning, er etter svenske tall, som synes å stemme vel overens med norsk fordeling, gjort et tillegg på 4%.

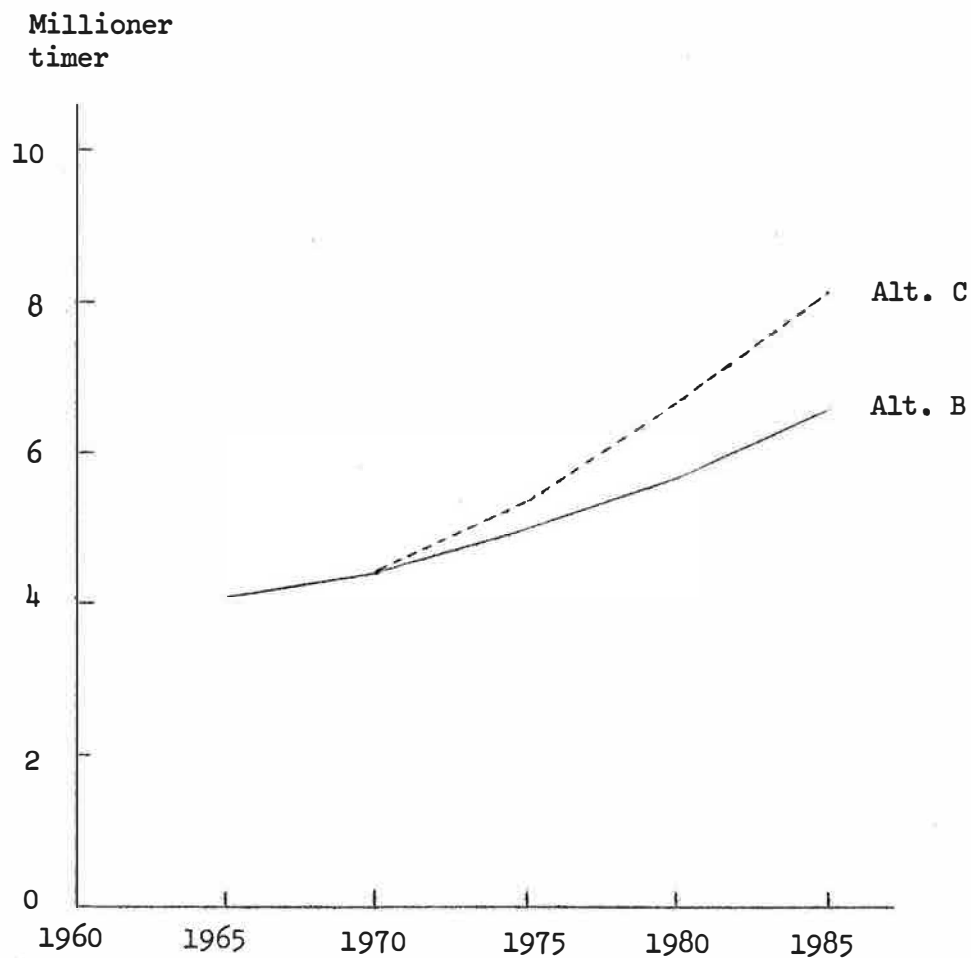
Resultatene går fram av tabell nedenfor.

Tabell 5. Anslag over framtidig tilgang på tannlegearbeidskraft i timer, beregnet etter 2 alternative prognoser for tilgang på tannleger, og anslag over gjennomsnittlig arbeidstid.

År	Alt.	Menn		Kvinner		I alt		Timer til samlet tannlegearbeid
		Tannleger	Timer til pasientbeh.	Tannleger	Timer til pasientbeh.	Tannleger	Timer til pasientbeh.	
1965	B og C	2.140	3.297.143	630	672.166	2.770	3.969.309	4.131.115
1970	B	2.417	3.549.161	708	730.385	3.125	4.279.546	4.459.737
1970	C	2.418	3.550.757	708	730.385	3.126	4.281.142	4.461.400
1975	B	2.613	3.932.259	854	891.343	3.467	4.826.602	5.026.701
1975	C	2.808	4.243.601	889	847.273	3.697	5.090.874	5.394.326
1980	B	2.880	4.380.151	1.043	1.116.444	3.923	5.496.959	5.728.030
1980	C	3.395	5.225.561	1.133	1.215.961	4.528	6.441.522	6.712.744
1985	B	3.250	4.969.840	1.279	1.370.925	4.529	6.340.765	6.607.744
1985	C	4.085	6.317.910	1.424	1.525.918	5.509	7.843.828	8.174.085

En grafisk framstilling av den samlede tilgang på tannlegearbeidstimer er gitt i figur 1 nedenfor.

Figur 1. Anslag over tilgang av tannlegearbeidstid til pasientbehandling i årene 1960 - 1985, etter to alternativer før tilgang til utlandsstudiet¹⁾.

1) Alternativ B og C i NAVF's melding nr. 2 1965: "Prognose over tilgangen på tannleger i tiden fram til 1985".

III. BEHOV FOR TANNLEGEGARBEID TIL PASIENTBEHANDLING I FORSKJELLIGE PASIENTGRUPPER.

Det synes å være alminnelig akseptert at samfunnet har særlige forpliktelser til å bidra til å dekke behovet for tannbehandling for barn og ungdom, og i noen grad også for andre grupper som enten har særlig behov for tannbehandling, eller som på grunn av lav inntekt er avskåret fra å skaffe seg nødvendig tannbehandling. Videre synes det å være godtatt at i allfall behovet hos barn og ungdom bør være prioritert og dekkes fullt ut, muligens også behovet hos andre spesielle grupper, mens vi for voksne vesentlig regner med den del av behovet som manifesterer seg som etterspørsel, altså et mer elastisk begrep. (Samfunnsorganene har imidlertid også forpliktelse til å bedre tannhelsen ved opplysning og andre tiltak, som på den ene side generelt vil bidra til å redusere etterspørselen ved å forebygge tannsykdommer, og på den annen side til å øke den ved å insitere til regelmessig tannlegebesøk).

Hva menes så med full behovsdekning, og kan vi beregne hva den svarer til i tid for forskjellige pasientgrupper? I lov om folketannrøkt heter det at det frieklientell skal gis systematisk konserverende tannbehandling. I realiteten kan tannbehandlingen i folketannrøkta ennå neppe betraktes som fullverdig, selv i de best utbygde distrikter, og det er derfor vanskelig ut fra foreliggende statistisk materiale å komme fram til absolutte normer for tannbehandlingstid. Grunnen er at tannbehandlingen settes for sent inn, den omfatter stort sett bare de permanente tenner, og en rekke de fleste steder ikke å behandle alle aldersklasser, jfr. tabellene i vedlegget. Både i folketannrøkta, skoletannrøkta og privat tannpleie går mesteparten av tannlegenes tid med til plomberinger, og hverken diagnosen, de andre tannsykdommer eller mer konstruktiv tannpleie eller profylakse får den tid som en i og for seg rasjonell tannpleie på lengere sikt skulle tilsi. Vi har ikke materiale til å beregne hvor meget tid som fullverdig rasjonell tannpleie vil kreve, eller hvor vi står når det gjelder bekjempelsen av de dominerende tann- og munnsykdommene, og det foreligger foreløpig ikke oversikt over tiltak av sykdomsforebyggende art med vurdering av tilsvarende innsparing av tannlegetid i tiden framover.

På grunnlag av statistikk fra fylkestannlegene, den svenske behovsundersøkelse m.v. har vi imidlertid satt opp en rekke alternativer for tilslutning og gjennomsnittlig behandlingstid ^{pr. pasient} som kan antas å være noenlunde realistiske og foretatt behovsberegninger ut fra disse. Av regneeksemplene skulle det være mulig å få et inntrykk av hvilken størrelsesorden behovet vil representere i de forskjellige pasientgrupper, både for fullverdig og fullstendig behandling og for mindre ærgjerrige målsettinger. Videre skulle det være mulig eventuelt å anslå reduksjoner i behovet i forbindelse med antatte virkninger av profylaktiske tiltak m.v. Her må vi være oppmerksom på at nedgang i kariesfrekvens ofte ikke betyr tilsvarende nedgang i arbeidsmengde. Det eksisterer også et stort latent behov for tannlegehjelp for andre tann- og munnsykdommer, som vi må anta vil trenge seg fram når cariessykdommene avtar.

Til belysning av valg av alternativer for gjennomsnittlig behandlingstid kan vi si følgende:

For folketannrøkta frieklientell var gjennomsnittlig årlig behandlingstid pr. pasient i 1964 etter innsendte oppgaver fra en rekke fylker 2,1 timer. Ved valg av våre alternativer på 2, 2 1/4 og 2 1/2 time har vi tatt utgangspunkt i dette gjennomsnitt, ut fra det syn at selv om materialet for folketannrøkta ikke er helt tilfredsstillende, så gir det i allfall en pekepinn om hvor gjennomsnittlig behandlingstid ligger. (Sannsynligvis vil den ligge noe høyere en 2,1, p.g.a. at det er de øverste årsklasser med sitt større behandlingsbehov som ikke er kommet med på de aller fleste steder).

Pasientgrupper.

Ved avgrensning av pasientgrupper har vi tatt utgangspunkt i folketannrøktas klassifisering og målsetting. Ut fra dette har vi ført opp folketannrøktas fri klientell, aldersklassene 6-17 år, samt aldersklassene 3-5 år og 18-20 år som er prioritert for behandling. Videre har vi ført opp gruppen gravide med følgende begrunnelser:

1. Det er av vesentlig betydning for barnets tannhelse at morens kost i svangerskapstiden inneholder tilstrekkelig av tanndannende stoffer, og at hun i denne tid da erfaring synes å vise at hun er særlig mottakelig for det, kan få veiledning om dette og om tannhelse for barn generelt. Disse formål antas mest rasjonelt å bli ivaretatt i forbindelse med regelmessig tannundersøkelse og tannbehandling i svangerskapstiden.
2. Svangerskapet er i og for seg en påkjenning for morens tenner, samtidig som mødre med små barn stort sett hører til de grupper som økonomisk er vanskeligst stillet i samfunnet.

Vi har sett bort fra tannbehandling for barn under 3 år, hvor behovet antas å være av ubetydelig størrelsesorden.

Tannbehandling for voksne er beregnet bare for alder opp til 75 år, tilsvarende den svenske undersøkelsen. Begrunnelsen er bl.a. at i høyere aldersgrupper er en stor del protesebærere, som antas å representere liten etterspørsel etter tannbehandling. Etterspørselen fra disse grupper vil også mer eller mindre oppveies av tannbehandling på tilgangssiden som ikke er tatt med i beregningene, som arbeid av tannleger over 69 år, og tannbehandling utført av studenter ved de odontologiske institutter.

Gjennomsnittlig behandlingstid. Spilltid.

Det er her regnet med bruttotall, hvor pauser mellom pasientene m.v. er inkludert. Videre er inkludert spill p.g.a. sykdom blant personalet, uteblivelse av pasienter m.v. Her vises et veiet gjennomsnitt ut fra oppgaver for tannlegearbeidstid i folketannrøkta fra en rekke fylker som antas representative 6,2% (Spilltid).

Sammenlikning med svenske prognosetall for tannbehandlingstid.

I den svenske utredning om tannvårdsforsikring er befolkningen i alder 16 - 74 år, med fradrag av vernepliktige, delt inn i pasientgrupper som søker behandling henholdsvis av revisjonstype, saneringstype og "akutt" type, og det er foretatt beregninger for alternativ utvikling m.h.t. fordelingen på disse grupper. Videre er det regnet med alternativ utvikling m.h.t. hvor stor del av den voksne befolkning (etter ovenstående definisjon) som årlig kan antas å etterspørre tannbehandling, fra 51% i 1962 til maximum 67% i 1980.

Ut fra de oppsatte tabeller kan årlig gjennomsnittlig behandlingstid for de behandlingssøkende beregnes til 2 timer og 11 min. i 1962, og til 1 time og 15 min. for maksimums alternativet i 1980.

Her må vi være oppmerksom på at disse tall gjelder mulige størrelser av etterspørselen, og ikke av behovet for tannbehandling.

Omregning i fulltidsarbeidende tannleger.

Til illustrasjon av størrelsen av behovet uttrykt i timer, er foretatt en omregning til antall fulltidsarbeidende tannleger som ville kreves for å dekke behovet. Det er regnet med årlig arbeidstid 1800 timer, tilsvarende som for tannlege A i folketannrøkta, og spill 6,2%, se avsnittet ovenfor.

Tabell 6. Etterspørsel etter tannleger i timer pr. år, og i antall tannleger pr. år i fullt arbeid (1800 timer pr. år) under alternative forutsetninger for oppslutning og for gjennomsnittlig behandlingstid pr. pasient pr. år.

Pasientgruppe: Barn 3-5 år:

Alternative forutsetninger for etterspørselen			1965	1970	1975	1980	1985
Oppslutning i %	Gjennomsnittlig behandlingstid pr. person pr. år	Barn i alder 3-5 år	179.600	187.700	210.700	229.900	240.500
		i % av 1965	100.0	104.5	117.3	128.0	133.9
100	2 timer	Antall timer	359.200	375.400	421.400	459.800	481.000
		Antall tannl.	213	222	250	272	285
	$1\frac{1}{4}$ time	Antall timer	224.500	234.625	263.375	287.375	300.625
		Antall tannl.	133	139	156	170	178
75	2 timer	Antall timer	269.400	281.525	316.050	344.850	360.750
		Antall tannl.	160	167	187	204	214
	$1\frac{1}{4}$ time	Antall timer	168.375	175.953	197.531	215.531	225.469
		Antall tannl.	100	104	117	128	134
50	2 timer	Antall timer	179.600	187.700	210.700	229.900	240.500
		Antall tannl.	106	111	125	136	142
	$1\frac{1}{4}$ time	Antall timer	112.250	117.313	131.688	143.688	150.313
		Antall tannl.	67	70	78	85	89

Pasientgruppe: Barn 6-17 år:

		Barn i alder 6-17 år	732.400	727.500	740.800	795.900	875.600
		i % av 1965	100.0	99.3	101.1	108.7	119.6
100	$2\frac{1}{2}$ timer	Antall timer	1.831.000	1.818.750	1.852.000	1.989.750	2.189.000
		Antall tannl.	1085	1077	1097	1179	1297
	$2\frac{1}{4}$ timer	Antall timer	1.647.900	1.636.875	1.666.800	1.790.775	1.970.100
		Antall tannl.	976	970	987	1061	1167
	2 timer	Antall timer	1.464.800	1.455.000	1.481.600	1.591.800	1.751.200
		Antall tannl.	868	862	878	943	1037
95	$2\frac{1}{2}$ timer	Antall timer	1.739.450	1.727.813	1.759.400	1.890.263	2.079.550
		Antall tannl.	103	1023	1042	1120	1232
	$2\frac{1}{4}$ timer	Antall timer	1.565.505	1.555.031	1.583.460	1.701.236	1.871.595
		Antall tannl.	927	921	938	1008	1109
	2 timer	Antall timer	1.391.560	1.382.250	1.407.520	1.417.210	1.663.640
		Antall tannl.	824	819	834	839	985

Tabell 6 (forts.) Etterspørsel etter tannleger i timer pr. år, og i antall tannleger pr. år i fullt arbeid (1800 timer pr. år) under alternative forutsetninger for oppslutning og for gjennomsnittlig behandlingstid pr. pasient pr. år.

Pasientgruppe: Ungdom 18-20 år:

Alternative forutsetninger for etterspørselen			1965	1970	1975	1980	1985
Oppslutning i %	Gjennomsnittlig behandlingstid pr. person pr. år	Ungdom i alder 18-20 år	194.000	179.300	184.700	179.200	186.300
		i % av 1965	100.0	92.4	95.2	92.4	96.0
100	2½ timer	Antall timer Antall tannl.	485.000 287	444.250 263	461.750 274	444.000 263	465.750 276
	2 timer	Antall timer Antall tannl.	388.000 230	358.600 212	369.400 219	358.400 212	372.600 221
	1½ time	Antall timer Antall tannl.	291.000 172	268.950 159	277.050 164	268.800 159	279.450 166
	1 time	Antall timer Antall tannl.	194.000 115	179.300 106	184.700 109	179.200 106	186.300 110
95	2½ timer	Antall timer Antall tannl.	460.750 273	425.838 252	438.663 260	425.600 252	442.463 262
	2 timer	Antall timer Antall tannl.	368.600 218	340.670 202	350.930 208	340.480 202	353.970 210
	1½ time	Antall timer Antall tannl.	276.450 164	255.503 151	263.198 156	255.360 151	265.478 157
	1 time	Antall timer Antall tannl.	184.300 109	170.335 101	175.465 104	170.240 101	176.985 105
75	2½ timer	Antall timer Antall tannl.	363.750 215	336.188 199	346.313 205	336.000 199	349.313 207
	2 timer	Antall timer Antall tannl.	291.000 172	268.950 159	277.050 164	268.800 159	279.450 166
	1½ time	Antall timer Antall tannl.	218.250 129	201.712 120	207.788 123	201.600 119	209.588 124
	1 time	Antall timer Antall tannl.	145.500 86	134.475 80	138.525 82	134.400 80	139.725 83
50	2½ timer	Antall timer Antall tannl.	242.500 144	224.125 133	230.875 137	224.000 133	232.875 138
	2 timer	Antall timer Antall tannl.	194.000 115	179.300 106	184.700 109	179.200 106	186.300 110
	1½ time	Antall timer Antall tannl.	145.500 86	134.475 80	138.525 82	134.400 80	139.725 83
	1 time	Antall timer Antall tannl.	97.000 58	89.650 53	92.350 55	89.600 53	93.150 55

Tabell 6 (forts.) Etterspørsel etter tannleger i timer pr. år, og i antall tannleger pr. år i fullt arbeid (1800 timer pr. år) under alternative forutsetninger for oppslutning og for gjennomsnittlig behandlingstid pr. pasient pr. år.

Pasientgruppe: Voksne 21-74 år:

Alternative forutsetninger for etterspørselen		Voksne i alder 21-74 år i % av 1965	1965	1970	1975	1980	1985
Oppslutning i %	Gjennomsnittlig behandlingstid pr. person pr. år		100.0	114.0	119.2	124.0	113.7
100	2½ timer	Antall timer Antall tannl.	5.697.500 3375	6.494.250 3846	6.789.500 4021	7.063.000 4183	6.480.750 3838
	2 timer	Antall timer Antall tannl.	4.558.000 2700	5.195.400 3077	5.431.600 3217	5.650.400 3347	5.184.600 3071
	1½ time	Antall timer Antall tannl.	3.418.500 2025	3.896.550 2308	4.073.700 2413	4.237.800 2510	3.888.450 2303
	1 time	Antall timer Antall tannl.	2.279.000 1350	2.597.700 1539	2.715.800 1609	2.825.200 1673	2.592.300 1535
75	2½ timer	Antall timer Antall tannl.	4.273.125 2531	4.870.688 2885	5.092.125 3016	5.297.250 3137	4.860.563 2879
	2 timer	Antall timer Antall tannl.	3.418.500 2025	3.896.550 2308	4.073.700 2413	4.237.800 2510	3.888.450 2303
	1½ time	Antall timer Antall tannl.	2.563.875 1519	2.922.413 1731	3.055.275 1810	3.178.350 1883	2.916.338 1727
	1 time	Antall timer Antall tannl.	1.709.250 1012	1.948.275 1154	2.036.850 1206	2.118.900 1255	1.944.225 1152
50	2½ timer	Antall timer Antall tannl.	2.848.750 1687	3.247.125 1923	3.394.750 2011	3.531.500 2092	3.240.375 1919
	2 timer	Antall timer Antall tannl.	2.279.000 1350	2.597.700 1539	2.715.800 1609	2.825.200 1673	2.592.300 1535
	1½ time	Antall timer Antall tannl.	1.709.250 1012	1.948.275 1154	2.036.850 1206	2.118.900 1255	1.944.225 1152
	1 time	Antall timer Antall tannl.	1.139.500 675	1.298.850 769	1.357.900 804	1.412.600 837	1.296.150 768

Pasientgruppe: Gravide

		Gravide (ant. fødte)	63.290	61.700	69.100	75.900	83.300
		i % av 1965	100.0	96.9	108.6	119.2	131.6
100	2 timer	Antall timer Antall tannl.	126.580 75	123.400 73	138.200 82	151.800 90	166.600 99
	1 time	Antall timer Antall tannl.	63.290 38	61.700 37	69.100 41	75.900 45	83.300 49
75	2 timer	Antall timer Antall tannl.	94.935 56	92.550 55	103.650 61	113.850 67	124.950 74
	1 time	Antall timer Antall tannl.	47.470 28	46.275 27	51.825 31	56.925 34	62.475 37
50	2 timer	Antall timer Antall tannl.	63.290 38	61.700 37	69.100 41	75.900 45	83.300 49
	1 time	Antall timer Antall tannl.	31.645 19	30.850 18	34.550 21	37.950 23	41.650 25

IV. BEHOV FOR TANNLEGEARBEID TIL FORSKNING, UNDERVISNING M.V.

Behov for tannleger til annet faglig arbeid enn tannbehandling gjelder i alt vesentlig forskning og undervisning. Antall tannleger i administrasjon m.v. er, og vil antakelig fortsette å være, forholdsvis lavt. Vi har derfor ikke foretatt særskilte beregninger av tilgangen eller behovet i denne sektor.

Antall tannleger i forskning og undervisning var i 1965 omlag 120, jfr. tabell XI. Ved anslag over framtidig behov for tannleger til forskning og undervisning har vi likesom i prognosen over tilgang på tannleger bygget på de foreliggende planer om utbygging av universitetene i Oslo, Bergen og Tromsø, jfr. melding nr. 2 1965 fra NAVF's utredningsavdeling.

Som norm ved våre behovsvurderinger er nyttet undervisningsopplegget for Universitetet i Bergen. Det er bl.a. gjort følgende forenklete forutsetning: for hver økning i studenttallet på 25 må undervisningspersonalet økes med et antall lik halvparten av undervisningspersonalet i Bergen (etter opplegget i 4-årsplanen for Universitetet i Bergen).

I tabell XII er gitt en oversikt over bevilgede og foreslåtte stillinger knyttet til odontologiundervisningen i Bergen. I samsvar med denne oversikten vil Universitetet i Bergen trenge $60\frac{1}{2}$ - $65\frac{1}{2}$ odontolog-stillinger for å dekke undervisningen for 5 kull à 48 studenter. I Bergensopplegget er det bare regnet med 1 stilling i den prekliniske avdeling hvor det er nødvendig med cand.odont.-eksamen.

Hvis vi anvender forutsetningene ovenfor også på de andre læresteder i Norge (Oslo eventuelt Tromsø) vil behovet for tannleger ved universitetene være følgende:

1968	1972	1975
151 - 164	182 - 197	242 - 262

Om vi forutsetter en stilling i tillegg i preklinisk avdeling pr. opptakskull på 50 studenter, vil dette gi 3 stillinger mer i 1970 og 4 stillinger mer i 1973. Rundt regnet vil det etter dette være behov for 150 - 170 odontologistillinger ved universitetene i 1969, 180 - 200 stillinger i 1972 og 250 - 270 stillinger i 1975.

Disse tallene bygger da på følgende forutsetninger:

1. Studietid 5 år ved alle læresteder, hvorav preklinisk ca. 2 år.
2. Personalorganisasjonen for undervisningen av alle kullene må være utbygget når studentene forlater de prekliniske avdelinger.
3. Utbyggingen av kapasiteten følger prognoser i NAVF's melding nr. 2 1965 (tabell 12 side 13).
4. Forholdstallene mellom studenter og undervisnings-/forskningspersonale blir omtrent som i 4-årsplanen for Universitetet i Bergen.

I neste kapittel er stillet sammen en del alternativer for tilgang på og behov for tannlegearbeidskraft ved utgangen av de kommende 5-årsperioder. Som anslag for behov for tannleger til forskning og undervisning har vi valgt middeltall etter vurderingene ovenfor, dvs. 160 tannleger i 1970, og 260 tannleger i 1975, 1980 og 1985.

V. REGNEEKSEMPLER VEDRØRENDE BEHOV FOR TANNLEGER SAMMENHOLDT MED PROGNOSE FOR TILGANG.

Framtidig behov for tannbehandling er avhengig av en rekke lite kjente faktorer, og i overveiende grad av framtidig politikk i tannhelsesektoren.

Det er derfor ikke mulig å sette opp realistiske prognoser på dette felt, uten som beregning av nødvendige ressurser ut fra alternative tiltaks- og utbyggingsprogrammer som er nøyaktig vurdert og beskrevet.

Som bakgrunnsmateriale for vurdering av framtidig utvikling har vi i tabell 7 satt opp 3 alternative beregninger for befolkningens etterspørsel etter tannleger ved utgangen av de kommende 5-års-perioder, ut fra visse koeffisienter for oppslutning og behandlingstid i de forskjellige pasientgrupper.

For aldersgruppen 6-17 år, tilsvarende det fri klientell i folketannrøkta, har en i alle alternativer regnet med omlag den høyeste oppslutning som synes å være sannsynlig og mulig, nemlig 95%. De øvrige koeffisienter for oppslutning og behandlingstid er fritt valgt ut fra det sparsomme statistiske materiale som foreligger, og gir seg ikke ut for noe mere. Det har likevel vært meningen å velge dem slik at de skulle være realistiske i forhold til ønskelig og/eller mulig standard for rasjonell og forsvarlig tannpleie.

Samtlig alternativer tar utgangspunkt i en gjennomsnittlig årlig behandlingstid som antas å ligge i nærheten av det som medisinsk forsvarlig behandling for tiden kan kreve - fra 2-2½ time for de forskjellige pasientgrupper.

Alt. 1. kan betraktes som et slags maksimums-alternativ, hvor en for alle grupper har regnet med så stor oppslutning som må antas å være ønskelig, og for mulig, dersom forholdene ble lagt til rette.

Alt. 2 a. er beregnet ut fra en lavere tilslutning fra de pasientgrupper hvor denne er mer avhengig av personlig initiativ, nemlig alle utenom folketannrøkta's fri klientell.

Alt. 2 b. er beregnet ut fra samme lavere tilslutning i 1965, med en gradvis økning i denne pr. hvert 5. år fram til 1985.

I tabellen er videre innført behov for tannlegearbeid til annen virksomhet enn tannbehandling, det vil i det alt vesentlige si forskning og undervisning, etter de planer som foreligger, se foregående kapittel. Det er foretatt en omregning til arbeidstid i timer på grunnlag av antall tannleger i slik virksomhet etter en årlig arbeidstid på 1500 timer.

Summen av disse to poster utgjør behovet for tannlegearbeidstid.

Til fradrag er så ført opp prognostisert tilgang på tannlegearbeidstid, etter to alternativer for tilgang til odontologistudiet i utlandet, jfr. NAVF's melding nr. 2 1965 om tilgang på tannleger, og beregningene i kapittel III foran. (Alt. B: tilgangen til odontologistudiet i utlandet faller bort i løpet av de nærmeste år etter 1965, Alt. C: tilgangen til utlandsstudiet stabiliserer seg på 100 nye studenter årlig).

Den differanse vi deretter kommer fram til etter de forskjellige alternativer er så det udekkede behov (eller eventuelt overskudd) på tannlege-arbeidstid. Dette gjelder pasientbehandling, idet vi går ut fra at behovet for tannleger til forskning og undervisning er begrenset etter de planer som foreligger, og at forholdene vil bli lagt tilrette slik at det blir prioritert.

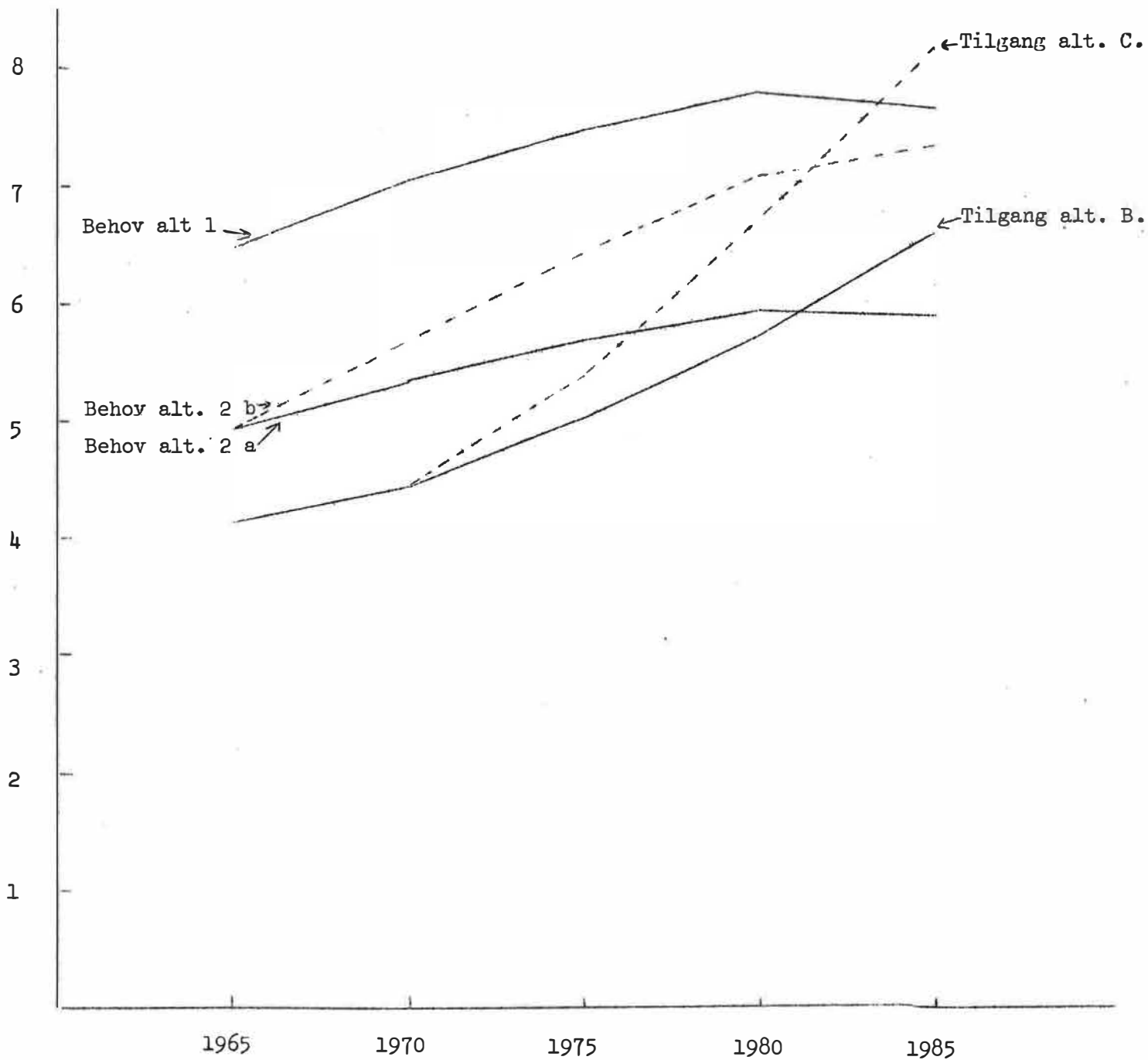
Det udekkede behov er så omregnet i antall tannleger, etter et anslag for gjennomsnittlig arbeidstid. Vi har her gått ut fra tannlegebestanden i 1965, beregnet et veiet gjennomsnitt for årlig tannbehandlingstid under hensyntagen til reduksjon av slik arbeidstid fram til 1970, og gjort tillegg for tid anvendt til forskning, jfr. beregningene i kapittel III. Gjennomsnittlig arbeidstid blir da 1491 timer i 1965 og 1446 timer i 1970 og senere. (Det er sannsynlig at den gjennomsnittlige arbeidstid til forandre seg med tiden, f.eks. vil en økende tilgang av kvinnelige tannleger antakelig tendere til å senke den selv om kvinnes arbeidstid blir stigende. Videre er det tegn som tyder på at vi kan

Tabell 7. Regneeksempler for behov for og tilgang på tannlegearbeid i årene 1965, 1970, 1975, 1980 og 1985. 3 alternativer for behov for tannbehandling, 2 alternativer for tilgang til odontologistudiet i utlandet. Omregning av udekket behov (eller overskudd) av tannlegearbeid i antall tannleger, etter et anslag for gjennomsnittlig arbeidstid.

		1965				1970				1975				1980				1985			
		Opp- slut- ning i %	Gj.sn. beh.tid i timer	Arbeids- tid i timer	Antall tann- leger	Opp- slut- ning i %	Gj.sn. beh.tid i timer	Arbeids- tid i timer	Antall tann- leger	Opp- slut- ning i %	Gj.sn. beh.tid i timer	Arbeids- tid i timer	Antall tann- leger	Opp- slut- ning i %	Gj.sn. beh.tid i timer	Arbeids- tid i timer	Antall tann- leger	Opp- slut- ning i %	Gj.sn. beh.tid i timer	Arbeids- tid i timer	Antall tann- leger
Alternativ 1 for behov:																					
Pasientgruppe	3 - 5 år	75	2	269.400		75	2	281.525		75	2	316.050		75	2	344.850		75	2	360.750	
	6 - 17 "	95	2 1/2	1.739.450		95	2 1/2	1.727.813		95	2 1/2	1.759.400		95	2 1/2	1.890.263		95	2 1/2	2.079.550	
	18 - 20 "	95	2 1/2	460.750		95	2 1/2	425.838		95	2 1/2	438.663		95	2 1/2	425.600		95	2 1/2	442.463	
	21 - 74 "	75	2 1/4	3.845.813		75	2 1/4	4.383.000		75	2 1/4	4.582.913		75	2 1/4	4.747.525		75	2 1/4	4.374.506	
+ Behov for tannbeh. i alt				6.315.413				6.818.176				7.097.026				7.408.238				7.257.269	
+ Plan for forskn., underv., etc.				180.000 (120)				240.000 (160)				390.000 (260)				390.000 (260)				390.000 (260)	
+ Tilgang av arbeidsytelse, alt.B				4.131.115	2.770			4.459.737	3.125			5.026.701	3.467			5.728.030	3.923			6.607.744	4.529
= Udekket behov, alt. B				2.364.298	1.585			2.598.439	1.797			2.460.325	1.702			2.070.208	1.432			1.039.525	719
+ Tilgang av arbeid, alt. C				Som alt. B				Som alt. B				5.394.326	3.697			6.712.744	4.528			8.174.085	5.509
= Udekket behov, alt. C												2.092.700	1.447			1.085.494	751		Overskudd	526.816	364
Alternativ 2 a for behov:																					
Pasientgruppe	3 - 5 år	30	2	107.760		30	2	112.620		30	2	126.420		30	2	137.940		30	2	144.300	
	6 - 17 "	95	2 1/2	1.739.450		95	2 1/2	1.727.813		95	2 1/2	1.759.400		95	2 1/2	1.890.263		95	2 1/2	2.079.550	
	18 - 20 "	75	2 1/2	363.750		75	2 1/2	336.188		75	2 1/2	346.313		75	2 1/2	336.000		75	2 1/2	349.313	
	21 - 74 "	50	2 1/4	2.563.875		50	2 1/4	2.922.413		50	2 1/4	3.055.275		50	2 1/4	3.178.350		50	2 1/4	2.916.338	
+ Behov for tannbeh. i alt				4.774.835				5.099.034				5.287.408				5.542.553				5.489.501	
+ Plan for forskn., underv., etc.				180.000 (120)				240.000 (160)				390.000 (260)				390.000 (260)				390.000 (260)	
+ Tilgang av arbeidsytelse, alt.B				4.131.115	2.770			4.459.737	3.125			5.026.701	3.467			5.728.030	3.923			6.607.744	4.529
= Udekket behov, alt. B				823.720	552			879.297	608			650.707	450			204.523	141		Overskudd	728.243	504
+ Tilgang av arbeid, alt. C				Som alt. B				Som alt. B				5.394.326	3.697			6.712.744	4.528			8.174.085	5.509
= Udekket behov, alt. C												283.082	196	Overskudd	780.191	540		Overskudd	2.294.584	1.587	
Alternativ 2 b for behov:																					
Pasientgruppe	3 - 5 år	30	2	107.760		40	2	150.160		50	2	210.700		60	2	275.880		70	2	336.700	
	6 - 17 "	95	2 1/2	1.739.450		95	2 1/2	1.727.813		95	2 1/2	1.759.400		95	2 1/2	1.890.263		95	2 1/2	2.079.550	
	18 - 20 "	75	2 1/2	363.750		80	2 1/2	355.400		85	2 1/2	392.488		90	2 1/2	399.600		95	2 1/2	442.463	
	21 - 74 "	50	2 1/4	2.563.875		55	2 1/4	3.214.654		60	2 1/4	3.666.330		65	2 1/4	4.131.855		70	2 1/4	4.082.873	
+ Behov for tannbeh. i alt				4.774.835				5.448.027				6.028.918				6.697.598				6.941.586	
+ Plan for forskn., underv., etc.				180.000 (120)				240.000 (160)				390.000 (260)				390.000 (260)				390.000 (260)	
+ Tilgang av arbeidsytelse, alt.B				4.131.115	2.770			4.459.737	3.125			5.026.701	3.467			5.728.030	3.923			6.607.744	4.529
= Udekket behov, alt. B				823.720	552			1.228.290	850			1.392.217	963			1.359.568	940			723.842	501
+ Tilgang av arbeid, alt. C				Som alt. B				Som alt. B				5.394.326	3.697			6.712.744	4.528			8.174.085	5.509
= Udekket behov, alt. C												1.024.592	709			374.854	259		Overskudd	842.499	583

Regneeksempler vedrørende behov for og tilgang på tannlegearbeid i 1965, 1970, 1975, 1980 og 1985. ¹⁾

Tannlege-
arbeidstid i
millioner
timer

¹⁾ Hentet fra Melding nr. 4. 1966, Norges almenvitenskapelige forskningsråd.

vente en generell nedsettelse av arbeidstiden for visse grupper. Vi har for tiden ikke materiale til å bedømme utviklingen her, og har regnet med konstant gjennomsnittlig arbeidstid fra og med 1970).

Det må understrekes at det udekkede behov uttrykt i antall tannleger ikke svarer til behovet for fulltidsarbeidende tannleger (som vil være mindre), men for de ressurser av tannleger med varierende arbeidstid i faget, som antas å trenges dersom behovet skal kunne dekkes.

Som tabellen viser vil det for de oppsatte behovsalternativer være underskudd på tannleger fram til begynnelsen av 80-årene, bortsett fra det laveste alternativ, og også etter dette hvis tilgangen til utlandsstudiet faller bort. I 1985 vil det fremdeles være underskudd etter det høyeste behovsalternativ, dersom likedan tilgangen av nye kandidater i de kommende år vesentlig er basert på planlagt norsk utdanningskapasitet.

I figur 2 er de 3 alternativer tegnet inn sammen med kurver for tilgang på tannlegearbeid (jfr. figur 1).

Det må presiseres at behovskurvene gir uttrykk for sammenhenger mellom mønstre for oppslutning og gjennomsnittlig behandlingstid og tilsvarende nødvendige ressurser av tannbehandlingstid, men at de ikke er uttrykk for sannsynlige utviklingslinjer.

Videre må det presiseres at vi har operert med gjennomsnittstall for hele landet. Å legge tilgangen av tannleger slik til rette at det blir muligheter for forsvarlig eller likeverdig tannpleie i alle landsdeler, reiser helt andre problemer.

Det vises i denne forbindelse til tabell VIII i vedlegget. Det synes å være en viss sammenheng mellom tannlegenes geografiske rekruttering og deres valg av arbeidssted. Det forekommer langt oftere at tannleger som er født i en bestemt landsdel slår seg ned i denne landsdel enn at andre tannleger gjør det. Dette kan tyde på at en geografisk spredning av rekrutteringen også vil føre til en geografisk spredning av de ferdige kandidater. Men vårt materiale forteller ikke om denne tendens også gjør seg gjeldende i forholdene mellom utkanter og sentrale områder innenfor de enkelte landsdeler.

T A B E L L V E D L E G G:

		side
Tabell I.	Oversikt vedrørende behandling av småbarn (3-5 år) i folketannrøkta i behandlingsåret 1964.	21
"	II. Oversikt vedrørende behandling av fritt klientell (6-17 år) i folketannrøkta i behandlingsåret 1964.	22
"	III. Oversikt vedrørende distriktstannlegestillinger i folketannrøkta i behandlingsåret 1964	23
"	IV. Anslag for tapt arbeidstid i folketannrøkta i en del fylker i behandlingsårene 1963 og 1964, p.g.a. permisjoner og sykdom hos personalet, pasienter som unnlater å møte, stans på klinikken p.g.a. strømstans, vannmangel o.l.	24
"	V. Bestand av tannleger pr. 31/12 1964 fordelt etter alder og kjønn	25
"	VI. Tannlegebestanden pr. 31/12 1964 fordelt etter arbeidssted (fylke) og etter aldersgrupper. Absolutte tall og prosenttall	26
"	VII. Tannlegebestanden pr. 31/12 1964 fordelt etter arbeidssted (landsdel) og etter aldersgrupper. Absolutte tall og prosenttall. (Tannleger i militærtjeneste, i utlandet og med uoppgitt arbeidssted ikke medregnet).	27
"	VIII. Tannlegebestanden 35 år og over pr. 31/12 1964 i de enkelte landsdeler fordelt etter fødested og arbeidssted. I absolutte tall og i prosent.	27
"	IX. Tannlegebestanden pr. 31/12 1964 fordelt etter stilling og aldersgrupper	28
"	X. Norske tannleger fordelt etter fedres yrke pr. 31/12 1964	29
"	XI. Stillinger besatt med tannleger i akademisk undervisning og forskning i Norge høsten 1965.	30
"	XII. Oversikt over bevilgede og foreslåtte stillinger benyttet til undervisningen av ordinære, odontologiske studenter ved de odontologiske institutter ved Universitetet i Bergen	31

I. Oversikt vedrørende behandling av småbarn (3-5 år) i folketannrøkta i behandlingsåret 1964.

F y l k e	Beregnet antall barn ¹⁾ i alder 3-5 år	Antall ferdig- behandlede		Samlet antall fylte flater	Gjennomsnittlig antall fylte flater pr. fer- digbehandlet	Netto arbeidstid i timer	Timer pr. barn	Antall delvis behandlede	M e r k n a d e r
		Abs.tall	I %						
Finmark	4657	113	2.4	-	-	-	-	-	Betalande klientell i alt, både ferdig- og delvis be- handl. Kan ikke atskilles. x) Er ikke oppgitt av noen distriktstannleger i Troms xx) Antall helt el.delvis be- handl. er slått sammen = 111 xxx) Oppgis ikke på rapportene
Troms	7630	-	-	4819	-	x)	-	715	
Nordland	13282	111 ^{xx)}	0.8	2100		551		xx)	
Nord-Trøndelag	6319	568	9.0	1817	3.2	515	0.9	xxx)	
Sør-Trøndelag	10956	95	0.9	1012	10.7	325	3.4	150	
Sogn og Fjordane	5396	459	8.5	784	1.7	261	0.6	164	
Aust-Agder	3736	51	1.4	375	7.4	148.5	2.9	200	
Buskerud	7704	355	4.6	3044	8.6	752	2.1	260	
Telemark	6806	70	1.0	306	4.4	116.5	1.7	38	
I a l t	66486		-						
N.-Tr.lag, S.-Tr.lag, Sogn og Fj., Aust-Agder og Telemark	40917	1598	3.9	7338	(4.6)	2118	(1.3)		

1) Det foreligger foreløpig ikke befolkningstall for disse årsklasser fylkesvis. Ved å gå ut fra antall levende fødte 3-5 år tilbake (i 1959-61) i hvert fylke og så nytte Statistisk sentralbyrås dødlighetstall for 0,1,2,3,4 og 5-åringene ble de oppgitte tall beregnet. Det var ikke mulig å justere for den fylkesvise netto ut- eller innflytting av barn i alderen 3-5 år, men feilene ved beregningen antas likevel å være uten betydning for vårt formål. Dødlighetstallene for 1956-60 ble benyttet: For 0-åringene er de gitt fylkesvis, for de andre aldersgrupper er de bare gitt som landsgjennomsnitt.

II. Oversikt vedrørende behandling av fritt klientell (6-17 år) i folketannrökta i behandlingsåret 1964.

F y l k e	Antall ferdig- behandlede		Samlet antall fylte flater	Gjennomsnittlig antall fylte flater pr. fer- digbehandlet	Netto arbeidstid i timer	Gjennomsnittlig arbeidstid pr. ferdigbehandlet i timer	Antall delvis behandlede		Merknader
							Abs.tall	%	
Finnmark	7519		51993	6.9	19953	2.7	2587 ¹⁾	14.5	1) Ikke akutt behandl.
Troms	12754		98921	7.8	30018	2.4	5426	19.9	
Nordland	26463		185831	7.0	56895	2.1	1382	2.8	
Nord-Trøndelag	16708		117379	7.0	29674	1.8	921	3.5	
Sør-Trøndelag	6470		39064	6.0	10888	1.7	2305	10.4	
Sogn og Fjordane	14618		91540	6.3	27471	1.9	1199	5.6	
Aust-Agder	10651		67228	6.3	22837	2.1	469	3.2	
Buskerud	8060		47781	5.9	15377	1.9	6708	19.4	
Telemark	2920		20494	7.0	6694 $\frac{1}{2}$	2.3	775	2.4	
I a l t	106163		720231	6.8	219807 $\frac{1}{2}$	2.1	21772	8.9	

III. Oversikt vedrørende distriktstannlegestillinger i folketannrøkta i behandlingsåret 1964.

Fylke	Distriktstannleger A						Distriktstannleger B						Distriktstannleger C					Privattann- leger i vi- kartjeneste
	Ant. stil. iflg. plan	Ant. mndr. iflg. plan	Ant. stil. be- sett	Be- satte stil. i % av plan	Be- satt tils. i ant. mndr.	Be- satt i mndr. i % av plan	Ant. stil. iflg. plan	Ant. mndr. iflg. plan	Ant. stil. be- sett	Be- satte stil. i % av plan	Be- satt tils. i ant. mndr.	Be- satt i mndr. i % av plan	Ant. stil. iflg. plan	Ant. tim- er iflg. plan	Ant. stil. be- sett	Be- satt tils. i ant. timer	Be- satt i mndr. i % av plan	Arbeidet tilsammen i antall timer
Finnmark	26	312	25	96.2	244	78.2	1	12	1	100.0	4	33.3	-	-	-	-	-	
Troms	30	360	32	106.7	305.6	84.9	3	36	6	200.0	34	94.4	2	-	1	1000	-	
Nordland	67	804	62	92.5	626	77.9	4	48	4	100.0	39	81.3	3	1100	2	1025	93.2	133
Nord- Trøndelag	26	312	23	88.5	238	76.3	7	84	5	71.4	53	63.1	4	3400	3	2413	71.0	520
Sør- Trøndelag	33	396	15	45.5	147	37.1	2	24	0	0.0	-	0.0	4	3700	0	0	0.0	
Sogn og Fjordane	27	324	26	96.3	252½	77.9	0	-	0	0.0	-	0.0	12	7610	11	6400	84.1	0
Aust-Agder	18	216	16	88.9	164	75.9	5	60	4	80.0	38	63.3	6	4140	6	3880	93.7	403
Buskerud	22	264	10	45.5	113½	43.0	9	108	1	11.1	11	10.2	11	7920	8	5447	68.8	
Telemark	27	324	8	29.6	75½	23.3	24	288	0	0.0	0	0.0	6	4500	0	0	0.0	0
I a l t	276	3312	217	78.6	2166.1	65.4	55	660	21	38.2	179	27.1	48	32370	31	20165	62.3	1056

- IV. Anslag over tapt arbeidstid i folketannrøkta i en del fylker i behandlingsårene 1963 og 1964, p.g.a. permisjoner og sykdom hos personalet, pasienter som unnlater å møte, stans på klinikken p.g.a. strømstans, vannmangel o.l.

F y l k e	Tapt arbeidstid	
	1963	1964
Finnmark	12.3%	10.0%
Nordland	6.5%	3.8%
Nord-Trøndelag	10.1%	8.7%
Sogn og Fjordane	5.7%	4.0%
Aust-Agder	7.0%	9.0%

V. Bestand av tannleger pr. 31/12 1964 fordelt etter alder og kjønn.

Fødselsår	Alder pr. 31/12.64	M	K	I alt	Fødselsår	Alder pr. 31/12.64	M	K	I alt
1942	22	27	12	39	1899	65	37	12	49
41	23	5	2	7	98	66	23	8	31
40	24	2	4	6	97	67	26	8	34
	22-24	34	18	52	96	68	18	8	26
					95	69	15	13	28
1939	25	42	22	64		65-69	119	49	168
38	26	44	31	75					
37	27	51	17	68	1894 og før	70 år og over	87	49	136
36	28	57	28	85					
35	29	74	27	101					
	25-29	268	125	393	T o t a l		2.165	669	2.834
1934	30	91	24	115	1894	70	14	9	23
33	31	92	27	119	93	71	8	4	12
32	32	74	22	96	92	72	4	2	6
31	33	84	15	99	91	73	2	2	4
30	34	60	10	70	90	74	5	2	7
	30-34	401	98	499		70-74	33	19	52
1929	35	65	16	81	1889	75	7	8	15
28	36	63	17	80	88	76	5	2	7
27	37	55	15	70	87	77	9	2	11
26	38	62	26	88	86	78	4	4	8
25	39	38	11	49	85	79	9	5	14
	35-39	283	85	368		75-79	34	21	55
1924	40	45	8	53	1884	80	5	3	8
23	41	33	12	45	83	81	2	-	2
22	42	42	16	58	82	82	3	1	4
21	43	39	8	47	81	83	2	1	3
20	44	23	7	30	80	84	2	1	3
	40-44	182	51	233		80-84	14	6	20
1919	45	18	4	22	1879	85	3	2	5
18	46	12	2	14	78	86	1	-	1
17	47	19	11	30	77	87	1	-	1
16	48	26	10	36	76	88	1	-	1
15	49	27	9	36	75	89	-	1	1
	45-49	102	36	138		85-89	6	3	9
1914	50	44	8	52	Total		87	49	136
13	51	29	2	31		70-89			
12	52	37	8	45					
11	53	49	13	62					
10	54	44	10	54					
	50-54	203	41	244					
1909	55	45	14	59					
08	56	45	13	58					
07	57	55	10	65					
06	58	53	18	71					
05	59	50	8	58					
	55-59	248	63	311					
1904	60	63	10	73					
03	61	53	15	68					
02	62	56	9	65					
01	63	36	8	44					
1900	64	30	12	42					
	60-64	238	54	292					

VI. Tannlegebestanden pr. 31/12.64 fordelt etter arbeidssted (fylke) og etter aldersgrupper. Absolutte tall og prosenttall.

Arbeidssted/ fylke		Aldersgrupper												I alt	Tann- lege- tett- het ¹⁾
		22- 24	25- 29	30- 34	35- 39	40- 44	45- 49	50- 54	55- 59	60- 64	65- 69	22- 69	70 og over		
Østfold	Ant.	-	10	30	24	14	8	12	18	16	15	147	3	150	7.0
	%		6.8	20.5	16.3	9.5	5.4	8.2	12.2	10.9	10.2	100			
Akershus	Ant.	-	22	45	34	19	10	12	23	17	10	192	9	201	6.9
	%		11.5	23.4	17.7	9.9	5.2	6.2	12.0	8.9	5.2	100			
Oslo	Ant.	6	58	75	64	44	49	79	75	95	61	606	52	658	12.6
	%	1.0	9.6	12.4	10.6	7.3	8.1	13.0	12.4	15.6	10.0	100			
Hedmark	Ant.	1	11	21	14	7	7	11	8	10	7	97	9	106	5.4
	%	1.0	11.4	21.7	14.4	7.2	7.2	11.4	8.2	10.3	7.2	100			
Oppland	Ant.	2	12	20	21	6	3	10	12	6	7	99	5	104	5.8
	%	2.0	12.1	20.2	21.2	6.1	3.0	10.1	12.1	6.1	7.1	100			
Buskerud	Ant.	2	15	25	18	13	3	15	20	17	8	136	5	141	7.0
	%	1.5	11.0	18.4	13.2	9.6	2.2	11.0	14.7	12.5	5.9	100			
Vestfold	Ant.	-	9	22	27	7	8	14	12	16	6	121	6	127	7.3
	%		7.4	18.2	22.3	5.8	6.6	11.6	9.9	13.2	5.0	100			
Telemark	Ant.	-	10	16	8	16	4	10	14	12	4	94	4	98	5.7
	%		10.6	17.0	8.5	17.0	4.3	10.6	14.9	12.8	4.3	100			
Aust- Agder	Ant.	-	11	14	3	6	1	3	6	6	2	52	3	55	6.7
	%		21.2	26.9	5.8	11.5	1.9	5.8	11.5	11.5	3.9	100			
Vest- Agder	Ant.	1	3	11	10	10	3	12	10	6	3	69	4	73	6.1
	%	1.4	4.4	15.9	14.5	14.5	4.4	17.3	14.5	8.7	4.4	100			
Rogaland	Ant.	2	14	27	27	12	11	13	17	16	10	149	5	154	5.9
	%	1.3	9.4	18.1	18.1	8.1	7.4	8.7	11.4	10.8	6.7	100			
Hordaland	Ant.	-	11	23	10	5	-	4	13	6	3	75	2	77	3.3
	%		14.7	30.7	13.3	6.7		5.3	17.3	8.0	4.0	100			
Bergen	Ant.	1	11	37	23	12	8	13	16	26	12	159	8	167	12.9
	%	0.6	6.9	23.3	14.5	7.5	5.0	8.2	10.1	16.4	7.5	100			
Sogn og Fjordane	Ant.	4	11	8	2	7	-	3	2	6	1	44	-	44	4.1
	%	9.1	25.0	18.2	4.5	15.9		6.8	4.5	13.7	2.3	100			
Møre og Romsdal	Ant.	1	15	20	19	10	9	3	14	7	2	100	7	107	4.5
	%	1.0	15.0	20.0	19.0	10.0	9.0	3.0	14.0	7.0	2.0	100			
Sør- Trøndelag	Ant.	2	23	23	16	5	5	10	12	8	4	108	4	112	5.0
	%	1.9	21.3	21.3	14.8	4.6	4.6	9.3	11.1	7.4	3.7	100			
Nord- Trøndelag	Ant.	1	19	9	6	4	3	2	6	6	2	58	-	58	4.6
	%	1.7	32.8	15.5	10.4	6.9	5.1	3.4	10.4	10.4	3.4	100			
Nordland	Ant.	8	36	17	16	13	1	4	11	6	3	115	3	118	4.7
	%	6.9	31.3	14.8	13.9	11.3	0.9	3.5	9.6	5.2	2.6	100			
Troms	Ant.	1	28	16	2	5	-	1	1	8	-	62	1	63	4.4
	%	1.6	45.2	25.8	3.2	8.1		1.6	1.6	12.9		100			
Finnmark	Ant.	1	14	13	6	2	-	-	-	-	-	36	-	36	4.3
	%	2.8	38.9	36.1	16.7	5.5						100			
Svalbard	Ant.	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	
	%			100								100			
Militær- tjeneste	Ant.	19	34	-	-	-	-	-	-	-	-	53	-	53	
	%	35.0	64.2									100			
Uoppgitt	Ant.	-	2	2	2	2	-	1	3	2	2	16	-	16	
	%		12.5	12.5	12.5	12.5		6.2	18.8	12.5	12.5	100			
Riket i alt	Ant.	52	379	475	352	219	133	232	293	292	162	2.589	130	2.719	
	%	2.0	14.6	18.3	13.6	8.5	5.1	9.0	11.3	11.3	6.3	100			
Ut- landet	Ant.	-	15	23	16	14	5	11	16	4	2	106	6	112	
	%		14.1	21.7	15.1	13.2	4.7	10.4	15.1	3.8	1.9	100			
T o t a l	Ant.	52	394	498	368	233	138	243	309	296	164	2.695	136	2.831	7.1
	%	1.9	14.6	18.5	13.7	8.6	5.1	9.0	11.5	11.0	6.1	100			

1) Antall tannleger pr. 10.000 innbyggere.

VII. Tannlegebestanden pr. 31/12.64 fordelt etter arbeidssted (landsdel) og etter aldersgrupper. Absolutte tall og prosenttall.
(Tannleger i militærtjeneste, i utlandet og med uoppgitt arbeidssted ikke medregnet).

Arbeidssted/ landsdel		Aldersgrupper												I alt	Tann- lege- tett- het	
		22- 24	25- 29	30- 34	35- 39	40- 44	45- 49	50- 54	55- 59	60- 64	65- 69	22- 69	70 og over			
<u>Nord-Norge</u>																
Nordland	Ant.	10	78	46	24	20	1	5	12	14	3	213	4	217	4.6	
Troms	%	4.7	36.6	21.6	11.3	9.4	0.5	2.3	5.6	6.6	1.4	100				
Finmark	%															
<u>Oslofjord- fylkene</u>																
Østfold	Ant.	8	114	197	167	97	78	132	148	161	100	1.202	75	1.279	9.1	
Akershus	%	0.6	9.5	16.4	13.9	8.1	6.5	11.0	12.3	13.4	8.3	100				
Oslo	%															
Buskerud	%															
Vestfold	%															
<u>Øvrige fylker</u>																
Øvrige fylker	Ant.	15	151	229	159	100	54	94	130	115	57	1.104	51	1.155	5.5	
Øvrige fylker	%	1.4	13.7	20.7	14.4	9.1	4.9	8.5	11.8	10.4	5.1	100				
I alt		Ant.	33	343	472	350	217	133	231	290	290	160	2.519	130	2.649	
I alt		%	1.3	13.6	18.7	13.9	8.6	5.3	9.2	11.5	11.5	6.4	100			

VIII. Tannlegebestanden 35 år og over pr. 31/12 1964 i de enkelte landsdeler fordelt etter fødested og arbeidssted. I absolutte tall og i prosent.

Arbeids- sted	Fødested								Befolkning pr. 31/12.64	
	Nord-Norge		Oslofjord- fylkene		Øvrige fylker		I alt			
	Antall	%	Antall	%	Antall	%	Antall	%	Antall	%
Nord-Norge	69	$\frac{45.1}{(44.5)}$	20	$\frac{6.0}{(12.9)}$	66	$\frac{9.9}{(42.6)}$	155	$\frac{13.4}{(100)}$	448.957	$\frac{12.1}{(100)}$
Oslofjord- området	49	$\frac{32.0}{(10.5)}$	248	$\frac{73.8}{(53.2)}$	169	$\frac{25.4}{(36.3)}$	466	$\frac{40.4}{(100)}$	1.312.512	$\frac{30.5}{(100)}$
Øvrige fylker	35	$\frac{22.9}{(6.6)}$	68	$\frac{20.2}{(12.7)}$	430	$\frac{64.7}{(80.7)}$	533	$\frac{46.2}{(100)}$	1.946.498	$\frac{57.4}{(100)}$
Hele landet	153	$\frac{100.0}{(13.3)}$	336	$\frac{100.0}{(29.1)}$	665	$\frac{100.0}{(57.6)}$	1.154	$\frac{100.0}{(100.0)}$	3.707.967	$\frac{100.0}{(100.0)}$

IX. Tannlegebestanden pr. 31/12.64 fordelt etter stilling og aldersgrupper.

Stilling	Aldersgrupper												I alt
	22- 24	25- 29	30- 34	35- 39	40- 44	45- 49	50- 54	55- 59	60- 64	65- 69	22- 69	70 og over	
Privatpraksis	5	93	256	219	137	82	156	189	190	100	1.427	68	1.495
Komm. ansatt	13	98	105	76	39	21	25	34	27	19	457	6	463
Komm. ansatt + annen virksomhet i tannpleie	-	13	22	22	11	12	23	38	35	10	186	3	189
Undervisning ¹⁾ og forskning	-	8	21	9	6	11	8	5	9	5	82	1	83
Statsansatt	14	121	52	18	12	1	1	10	5	3	237	-	237
Sykehus og anstalt	-	-	3	1	-	1	3	5	4	1	18	-	18
Forsvaret	-	1	1	1	2	1	-	-	1	-	7	-	7
Lege og tannlege	-	-	1	1	1	2	6	6	3	1	21	-	21
Vikarer	-	-	3	-	1	2	-	-	-	-	6	-	6
Ass. tannlege	1	4	8	-	3	-	-	-	1	-	17	-	17
Ikke i tannlege- arbeid	-	4	1	3	5	-	3	8	5	24	53	52	105
S u m	33	342	473	350	217	133	225	295	280	163	2.511	130	2.641

1) I tillegg kommer deltidstillinger.

X. Norske tannleger fordelt etter fedres yrke pr. 31/12 1964.

a) Tannleger i alt.

Hjemstedsfylke	Fars yrke																			
	Selvst. i jordbruk, hagebruk og skogbruk		Fiskere og fangstfolk		Selvst. i handel, industri, skipsfart finansvesen, hotellnæring og fiskebåtreidere		Håndverkere		Akademikere og funksjonærer		(Derav tannleger)		Formenn unntatt i håndverk, hotellnæring og fiske		Arbeidere		Andre		I alt	
	Ant.	%	Ant.	%	Ant.	%	Ant.	%	Ant.	%	Ant.	%	Ant.	%	Ant.	%	Ant.	%	Ant.	%
De tre nordligste fylker	27	13.1	3	1.4	40	19.3	6	2.9	97	46.9	(26)	(12.6)	10	4.8	20	9.7	4	1.9	207	100
De øvrige fylker	326	14.2	14	0.6	377	16.4	134	5.8	1211	52.6	(179)	(7.8)	101	4.4	121	5.3	17	0.7	2301	100
Hele landet	353	14.1	17	0.7	417	16.6	140	5.6	1308	51.1	(205)	(8.2)	111	4.4	141	5.6	21	0.8	2508	100

b) Tannleger 45 år og over.

	Ant.	%	Ant.	%	Ant.	%	Ant.	%	Ant.	%	Ant.	%	Ant.	%	Ant.	%	Ant.	%	Ant.	%
	De tre nordligste fylker	5	13.5	1	2.7	9	24.3	-	-	16	43.3	(3)	(8.1)	4	10.8	2	5.4	-	-	37
De øvrige fylker	176	15.5	3	0.3	210	18.4	77	6.8	597	52.4	(47)	(4.1)	47	4.1	24	2.1	5	0.4	1139	100
Hele landet	181	15.4	4	0.4	219	18.6	77	6.6	613	52.1	(78)	(6.6)	51	4.3	26	2.2	5	0.4	1176	100

c) Tannleger 44 år og under

	Ant.	%	Ant.	%	Ant.	%	Ant.	%	Ant.	%	Ant.	%	Ant.	%	Ant.	%	Ant.	%	Ant.	%
	De tre nordligste fylker	22	13.0	2	1.2	31	18.2	6	3.5	81	47.6	(23)	(13.5)	6	3.5	18	10.6	4	2.4	170
De øvrige fylker	150	12.9	11	0.9	167	14.4	57	4.9	614	52.8	(104)	(8.9)	54	4.7	97	8.4	12	1.0	1162	100
Hele landet	172	12.9	13	1.0	198	14.9	63	4.7	695	52.2	(127)	(9.5)	60	4.5	115	8.6	16	1.2	1332	100

XI. Stillinger besatt med tannleger i akademisk undervisning og forskning i Norge høsten 1965.

Stillinger	Antall fulltidsstillinger pr. 10/10 1966		
	Universitetet i Oslo	Universitetet i Bergen	I a l t
Professorer	10	3	13
Dosenter	5	1	6
Midlertidige avdelings- bestyrere	-	4	4
Prosektorer	3	1	4
Førsteamanuenser	2	-	2
Amanuenser	11	1	12
Avdelingstannleger	4	10	14
Universitetsstipendiater	8	1	9
Utdanningsstipendiater	-	3	3
Instruktørstillinger på deltid omregnet til fulltidsstillinger	18	15	33
Assistentstillinger	14	13	27
S u m	75	52	127
- Stillinger besatt av andre enn odontologer	5	2	7
Besatt med tannleger i alt	70	50	120

XII. Oversikt over bevilgede og foreslåtte stillinger benyttet til undervisningen av ordinære, odontologiske studenter ved de odontologiske institutter ved Universitetet i Bergen.

Fagområde	Profes- sorat	Dosen- tur	Amanu- ensis	Prosek- tor	Avd. tannl.	Ass. tannl.	Instr. tannl.	Andre still.	Still. i alt
Patologi		1 ¹⁾		1 ¹⁾					2
Farmakologi			1 ¹⁾						1
Mikrobiologi		1 ¹⁾							1
Generell diagnostikk	1 ²⁾				1	1	2 $\frac{1}{2}$		5 $\frac{1}{2}$
Kirurgi	1 ²⁾				1	2	2		6
Kjeveortopedi	1				1	2	1		5
Konserverende tannbehandling	1	1			2	3	4 $\frac{1}{2}$		11 $\frac{1}{2}$
Krone/bro-protese		1			2	2	2		7
Pedodonti	1				1	1	3		6
Periodonti	1				1	2	2 $\frac{1}{2}$		6 $\frac{1}{2}$
Plateprotese	1				1	1	2		5
Røntgenologi		1			1	1	2		5
Vitenskapelig laboratorium		1	1						2
Andre fagområder		1 ³⁾						1 ⁴⁾	2
I alt	7	7	2	1	11	15	21 $\frac{1}{2}$	1	65 $\frac{1}{2}$

1) Cand.odont. eller cand.med., event. cand.odont & cand.med.

2) Cand.odont eller cand.odont. & cand.med.

3) Dosentur i spesiell odontologisk anatomi, som er den eneste stilling ved de prekliniske institutter hvor det kreves odontologisk embetseksamen.

4) Lærer i materiallære, cand.odont. eller sivilingeniør, event. cand. real.